

От днес към утре:

възможности и визия за промяна и
реформа в резидентната грижа за
деца в България

Заклучителен доклад от национална
конференция

6 – 7 ноември 2025 година
Община Велико Търново

© UNICEF/U.S. CDC/Kasia Strek

ОБЩИНА
ВЕЛИКО ТЪРНОВО

МЕЖДУНАРОДНА СОЦИАЛНА
СЛУЖБА - БЪЛГАРИЯ

unicef

за Всяко дете

03 Введение**04 Цели на конференцията****04 Програма****05 Кратко описание на Ден Първи на Националната конференция, 6 ноември 2025**

05 Първа сесия “Резултати от реформата в системата за обществена грижа на деца след приемането на “Визията за деинституционализация на грижата за деца в Р България” през 2010 г.: напредък, предизвикателства и възможности за тяхното преодоляване

07 Втора сесия „Ролята на работещите в резидентната грижа като един от основните фактори за качеството на грижа, развитието на услугите и подкрепата на децата за самостоятелен живот

09 Основни резултати от Ден Втори, 7 ноември 2025

09 Основни акценти от представяния и дискусия в групата за обсъждане на резидентна грижа за деца и младежи без увреждания

12 Основни акценти от работната група за обсъждане на резидентната грижа за деца с увреждания

15 Заключителна сесия: Къде сме сега, накъде вървим и къде искаме да стигнем?

15 Основни изводи

19 Предложения за промени

Въведение

С над 4 600 деца под обществена грижа в България, сътрудничеството между държавата, доставчиците на услуги и местните власти е от решаващо значение, за да се гарантира, че тези уязвими деца получават висококачествената подкрепа, от която се нуждаят, за да разгърнат максимално своя потенциал, да мечтаят и да се реализират като възрастни.

Въпреки значителния напредък в реформата на системата за грижа за деца след приемането на Закона за закрила на детето през 2000 г. и изпълнението на плановите за реализация на „Националната стратегия за деинституционализация на децата в Р България“ за периода 2010 – 2025 г., проектите по програма „Развитие на човешките ресурси“ за развитие на приемната грижа, ранно детско развитие, ранна интервенция на уврежданията и др., предизвикателствата, свързани с гарантиране на безопасността на децата, образователната подкрепа, здравната грижа за деца с тежки и множествени

увреждания, повишаването на квалификацията и задържането на лицата, полагащи грижи в услугите, продължават да съществуват и трябва да бъдат преодолени, за да се осигури възможно най-добрата подкрепа за децата и младежите в риск и напускащите грижа.

В тази връзка и по повод 15-годишнината от приемането на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Р България“ и Плана за нейното изпълнение за периода 2010 – 2016 и Актуализирания план за периода 2016 - 2025 г., Община Велико Търново, фондация „Международна социална служба - България“ (МСС-България) и Детският фонд на ООН в България (УНИЦЕФ) организираха провеждането на Национална конференция „От днес към утре: възможности и визия за промяна и реформа в резидентната грижа за деца в България“.

Цели на конференцията

Конференцията бе планирана като национална експертна среща и целеше да представи както постиженията по отношение грижите за децата, изведени от биологичните си семейства поради различни причини и настанени в резидентна грижа, така и да обсъди бариерите и предизвикателствата пред резидентната грижа и подкрепи извеждането на предложения за промени и визия за това каква трябва да бъде ролята на резидентната грижа в мрежата от услуги за деца и семейства и накъде следва да бъдат насочени политиките, мерките и практиките за подкрепа на уязвимите деца и семейства в страната и напускащите грижа младежи.

Програма

Конференцията се проведе на **6-7 ноември** в Община Велико Търново под патронажа на Министъра на труда и социалната политика, г-н Борислав Гуцанов, и д-р. инж. Даниел Панов – кмет на община Велико Търново и председател на Управителния съвет на НСОРБ. Основни партньори в провеждането на събитието бяха Министерство на труда и социалната политика (МТСП), Държавната агенция за закрила на детето, както и Изпълнителните агенции към МТСП – Агенция за социално подпомагане и Агенцията за качество на социалните услуги.

За повече подробности, може да видите **Приложение 1** – Програма на Националната конференция „От днес към утре: възможности и визия за промяна и реформа в резидентната грижа за деца в България“.

Кратко описание на Ден Първи

6 ноември 2025

ПЪРВА СЕСИЯ

Първа сесия “Резултати от реформата в системата за обществена грижа на деца след приемането на “Визията за деинституционализация на грижата за деца в Р България” през 2010 г.: напредък, предизвикателства и възможности за тяхното преодоляване

// *Всяка нова визия за бъдещето винаги има нужда от нов поглед към миналото и за да продължим напред, трябва да погледнем назад...”*

Цветелин Кънев,
Държавна агенция за закрила на детето

По време на сесията бяха **представени резултатите от мониторинга и анализите** на Държавната агенция за закрила на детето, Агенцията за социално подпомагане и Агенцията за качеството на социалните услуги. Отчетен бе впечатляващият напредък в реформата на системата за грижи за деца, постигнат от България, след приемането на Закона за закрила на детето през 2000 г. и Националната стратегия «Визия за деинституционализация на децата в Р България» през 2010 г., но и предизвикателствата за осигуряване на ефективна подкрепа на семействата и качествена алтернативна грижа.

Като **ключови предизвикателства пред резидентната грижа**, след преодоляване на трудностите, свързани с прилагането на Закона за социалните услуги от 2020 г., касаещи възприемането на услугите като дейности за подкрепа и привеждането им в съответствие със стандартите за качество, бяха посочени:

По време на сесията бяха представени и **съвременни тенденции и развитие на резидентната грижа в международен аспект**, както и **нейните терапевтични функции** за оказване на подкрепа на децата и семействата, предотвратяване на раздялата и поредица от неуспешни настанявания. За да може да отговори на тези цели, резидентната грижа следва да бъде ограничена във времето, травма-информирана и да може да подкрепя децата и семействата със съответните психо-социални интервенции, да предоставя сигурна среда, индивидуални отношения и да гарантира връзка с общността, семействата, други подкрепящи услуги и участието на децата.

ВТОРА СЕСИЯ

Втора сесия „Ролята на работещите в резидентната грижа като един от основните фактори за качеството на грижа, развитието на услугите и подкрепата на децата за самостоятелен живот”

“ *Работата в резидентна услуга за деца за мен е не просто професия, а мисия, свързана с човечност, търпение и отдаденост. Всеки ден тук ми напомня колко важно е да бъдем стабилни и искрени възрастни, на които децата могат да разчитат. С времето осъзнах, че тази работа ми дава не само професионален опит, но и личен растеж – учи ме на емпатия, търпение и способност да виждам малките успехи като големи постижения.“*

Цитат от допитването сред работещите в резидентна грижа

Ключов акцент от сесията бе **представяне на резултатите от допитването до работещите в резидентна грижа, което бе попълнено от 153 служители** (ръководители, специалисти, социални работници и детегледачи/социални сътрудници). Основните предизвикателства, изведени от допитването, и потвърдени в дискусията с участниците в националната конференция са справянето с емоционални и поведенчески проблеми на настанените деца и младежи, включително невербалните, високото ниво на стрес за работещите, липсата на достатъчно персонал и ниското заплащане, както и достъпа до здравни грижи, взаимодействието със здравната, образователната и съдебната система и организацията на работата в услугите (малък брой хора на смяна, липса на пространства за отделяне на потребители в криза и изискваната задължителна документация). Тук, както и при анализа на резултатите от допитването до мнението на деца над 16 г.

в ЦНСТ за деца без увреждания и до младежи, напуснали ЦНСТ или Преходно жилище, трябва да се има предвид, че това не са представителни за страната данни. Резултатите ни дават основание да формулираме хипотезата, че въпросниците по-скоро са попълвани от много активни екипи от ЦНСТ за деца с и без увреждания, които можем да предположим, че са мотивирали и деца в и младежи, напуснали същите услуги, да попълнят и останалите въпросници.

Като **отличителни черти на екипите**, участниците, участвали в допитването, посочват най-често темите за екипност, сплотеност и добра комуникация; следвани от професионализъм и отговорност, прилагане в практиката на индивидуален подход и терапевтична грижа и по-рядко - създаване на домашна атмосфера за децата, многообразие, културна компетентност, партньорства и различни организационни аспекти.

Всички презентации, направени по време на двата дена на Националната конференция, са налични и могат да бъдат изтеглени от следната връзка: [NRCC 2026](#), както и да бъдат предоставени от организаторите при поискване.

Основни резултати от Ден Втори на Националната конференция

7 ноември 2025

КЛЮЧОВИ АКЦЕНТИ

Ключови акценти от представяния и дискусия
в групата за обсъждане на резидентна грижа
за деца и младежи без увреждания

46

46 ДЕЦА НА ВЪЗРАСТ
16-18 ГОДИНИ

42

МЛАДЕЖИ НА ВЪЗРАСТ
НАД 18 ГОДИНИ

По време на сесията бяха представени **резултатите от проучването на мнението на 46 деца на възраст 16-18 години**, които показват, че повече от половината деца считат, че са донякъде или напълно готови за напускането на грижата и са участвали в разработването на плана си, най-често срещаната подкрепа е от ключовия социален работни като децата ясно осъзнават, че и те самите трябва да

работят върху себе си, за да бъдат подготвени за самостоятелен живот, да овладеят „меки умения“ за справяне и за търсене на работа. Основните препоръки, които се извеждат от допитването, са подкрепа за намиране на работа, жилище и финансови средства, както и за подобряване на връзките със семейството.

Бяха **представени и резултатите от проучването на мнението на 42 младежи на възраст над 18 години**, които показват, че 80% от попълните считат, че са били подготвени и времето за напускане е било подходящо. Младежите считат, че са получили необходима подкрепа от ключовия си социален работник, вкл. информация какво следва за тях след напускане на грижата и отчитат

положителния ефект от срещи с други младежи и хора, преминали през грижа и успели в самостоятелния си живот. Основните препоръки, изведени от допитването са: необходимост от допълнителни обучения за бюджетиране и финансова грамотност, реализиране на пазара труда, социални умения за себеизразяване и отстояване на своите решения, както и държавата да намери решение за повишаване на

размера на финансовите средства, с които младежите разполагат; след напускане на грижата.

По време на дискусиата бяха изведени **ключови предизвикателства с организацията и управлението на времето/дневния режим на децата, храненето и взаимоотношенията и начина на работа на услугите, но и споделени редица добри практики**, които се прилагат от екипите. Примери за такива са прилагане на различен режим по време на учебната година и ваканциите както и практиката, при която екипът на услугата и децата заедно обсъждат и набелязват мерки по отношение правилата и последиците за това, когато те не се спазват като ограничаване на излизането от услугата или лишаване от нещо любимо за децата.

“ *Работата на децата е да спорят с нас, а наша – да ги чуваме“*

Управител на услуга

По отношение на храненето, практиките са най-различни като зависят от решението на съответната общинска администрация за прилагане на нормативната уредба – кетъринг, домашен социален патронаж и практики, в които децата участват в процеса на приготвяне на храната, което участниците в дискусиата отчетоха като най-удачен вариант.

По време на дискусиата, бе споделено, че е създадена работна група с представители на МЗ, МТСП, АКСУ и АСП, чиято цел е да направи преглед на нормативните изисквания в областта на здравеопазването и необходимостта от промени в съответствие с изискванията на Закона за социалните услуги и подзаконовата нормативна база за неговото прилагане.

По отношение на взаимодействието в услугите и документацията, бяха споделени различни мнения като имаше идеи, включително от младите хора, участващи в дискусиата, за определяне на човек, който да е натоварен само с документация,

въвеждане на информация и обработка на данни, за да имат повече време останалите служители за комуникация и работа с децата, експертни мнения и споделяне на добри практики за съобразяване на графика за персонала с режима на настанените деца, както и предложения за разработване на стандарти за умения за живот на децата.

Като възможност за предоставяне на информация, консултиране и подкрепа както на децата и младите хора, така и от хората, които се грижат за тях, бе споделена [Националната телефонна линия за деца 116 111](#), която е безплатна и работи денонощно. Към Линията съществува и чат-приложение, което работи от 8:00 – 20:00 часа.

ОСНОВНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Основни акценти от работната група за обсъждане на резидентната грижа за деца с увреждания

Основните предизвикателства, изведени от екипите на Центровете за настаняване от семеен тип на деца с увреждания (ЦНСТДУ) и Центровете за настаняване от семеен тип на деца и младежи с увреждания (ЦНСТДМУ) по време на дискусиите са, както следва:

- През последните години се наблюдава тенденция в резидентната грижа за деца и младежи с увреждания да се настаняват все повече деца и младежи от биологични и приемни семейства. Най-честите причини са влошаване на тяхното здравно състояние, но има и други фактори. Много често настаняването в ЦНСТДМУ се налага поради бедност – Отделите за закрила на детето извеждат деца от биологични семейства именно поради материални затруднения. Липсва системна подкрепа за семействата, която да им позволи да се справят с грижите за децата си. В по-голямата част от случаите настаняването е по спешност, без подготовка, както на услугата, така и на семействата и самите деца. Това води до вторична травма, както за новонастанените деца, така и за групата, която вече живее в услугите за резидентна грижа. Процесът на адаптация при хората с увреждания е труден и продължителен.
- Според участниците в срещата, в системата на закрила има множество налични ресурси – институционални и в общността – които не се използват ефективно. Вместо това често се предприема извеждане и настаняване в резидентна грижа.
- Един от най-сериозните проблеми, споделени от екипите, е липсата на разбиране и подкрепа от страна на здравната система. Повечето потребители са с психиатрични диагнози, проблемно поведение или комплексни увреждания, за които е необходима терапия, която не винаги е адекватна. Налице е недостиг както на детски психиатри, така и на цялостна психиатрична грижа за тези деца.

Участниците посочиха още, че документацията, която придружава настаняването на децата и младежите, често е непълна или подвеждаща. Друга негативна тенденция е преместването на деца от ЦНСТ за деца без увреждания в ЦНСТ за деца с увреждания. В тези случаи за „здрави“ деца често се издават ТЕЛК решения (най-често с психиатрични диагнози), единствено заради прояви на проблемно поведение.

Основните препоръки, изведени от участниците са:

1.

Да се извърши анализ на причините за настаняване на нови потребители от биологични и приемни семейства, с цел разработване на мерки и политики за превенция на разделянето на децата от семействата.

2.

Да се развие седмичната и заместваща грижа за деца/младежи с увреждания, което ще позволи на семействата да получат необходимата почивка и подкрепа, и да се справят по-добре с предизвикателствата при отглеждането.

3.

Да се регламентира взаимодействието със здравните институции чрез методика или заповед на министъра на здравеопазването, подобно на вече съществуващите ангажменти на МБАЛ към децата в ЦНСТДМУ, които имат потребност от постоянна медицинска грижа.

4.

Да се отговори на нуждата от допълващ финансов стандарт, който да покрива множеството хоспитализации на децата и младежите с увреждания. Тези хоспитализации са чести и изискват задължителен придружител, което затруднява поддържането на графика и нормалното функциониране на услугите.

По време на общата дискусия след представяне на резултатите от работата в двете групи, бе отчетена необходимостта от **значителни инвестиции в ранната интервенция при деца с увреждания**, с цел превенция на настаняването им в резидентна грижа; **развиването на нови типове услуги за подкрепен независим живот на младежите с увреждания**, така че да се намали броят на потребителите с увреждания в социални услуги от резидентен тип и **разработването на нови мерки и дейности за продължаване на реформата в системата за грижа за деца и промяна на резидентната грижа**.

Бе направено **предложение и за организиране на среща, с подкрепата на институцията на Омбудсмана в Р България**, между Министерство на здравеопазването, Министерство на труда и социалната политика, представители на гражданския сектор и доставчици на услуги на резидентна грижа на деца с увреждания, която **да обсъди предизвикателствата с осигуряването на ефективен достъп и качествена здравна грижа на децата и младите хора в грижа**.

Заклучителна сесия:

Къде сме сега, накъде вървим и къде искаме да стигнем?

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

1. Потвърден е политическият и експертен консенсус, който съществува в страната по отношение на характеристиките на резидентната грижа (РГ):

РГ е последен избор за настаняване извън биологичното семейство, след семейно-базираните форми, сравнително малка услуга, обслужва малък брой деца (8-12) за ограничен период от време, а не за цялото им детство. Резидентната грижа следва да има силно ръководство, добре обучен персонал,

споделени цели и да бъде тясно интегрирана в общността. Предоставя адекватна подкрепа на младежите, на които предстои да напуснат грижата, след навършване на пълнолетие. Активно насърчава ангажирането на биологичните родители в живота на децата.

Част от участниците в Конференцията посочиха следните характеристики на РГ, като особено важни:

- **Индивидуален подход и холистична грижа;**
- **Грижа в среда, близка до семейната – сигурност, топлина и принадлежност;**
- **Подготовка и подкрепа за самостоятелен живот;**
- **Екипна работа и професионализъм;**
- **Социализация и интеграция в общността.**

2. Постигнат е консенсус по отношение на нуждите на децата и родителите и основните предизвикателства, свързани с ефективността на системата за закрила, междусекторната координация и ролята на резидентната грижа:

- **Децата и младежите, които се настаняват в резидентната грижа**, са преживели множествени травми, жертви са на различни форми на насилие и неглижиране, имат нарушена привързаност, прояви на психично страдание т.е. са **с множество и комплексни потребности**; За да могат да разбират поведението на децата и младежите и да му отговорят по най-подходящия начин, служителите се нуждаят от задълбочени знания за травмата и нарушената привързаност и техния ефект върху децата.
- Прави впечатление, че голям брой от попълнилите анкетата служители посочват като затруднение децата с "проблемно поведение", а малък процент посочват като затруднение децата с "психични проблеми", което налага извода, че специалистите работещи в резидентна грижа не правят връзка между проблемното поведение и психичните проблеми, т.е. не разпознават психичното страдание на децата.
- **В последните 7-8 години 90% от настаняванията са „спешни“, т.е. неподготвени.** Това означава, че поредността на мерките за закрила е нарушена; средата на настаняване е неподготвена, настаняването не е съобразено с групата и може да доведе до по-голяма честота на прояви на неприемливо поведение на децата. Историята на живота на децата не се споделя от системата за закрила, както по отношение на тяхното поведение, когато се касае за деца без увреждания, така и по отношение на здравното им състояние (налични диагнози, здравни рискове), когато се отнася до деца с увреждания.

В последните 7-8 години 90% от настаняванията са „спешни“, т.е. неподготвени

- **Резидентната грижа е профилирана само по отношение на липса или наличие на увреждане.** Въпреки това, в РГ за деца без увреждания се настаняват деца с увреждания, което рязко променя микроклимата в групата. Липсата на специализирани места за настаняване на младежи със зависимости или психични проблеми води до смесването им в една резидентна грижа за деца без увреждания. В резултат от тези настанявания се наблюдава ескалация на поведението на младежите, високо ниво на стрес в служителите и несправяне с трудното поведение на децата и младежите, което не рядко е причина за напускане и високо текучество на служителите.
- **Служителите в РГ посочват, че междусекторното сътрудничество липсва или е на много ниско ниво.** Други заинтересовани страни - също органи за закрила – често не желаят активно

да сътрудничат при решаване на проблеми или задоволяване на специфичните потребности на настанените деца. Поради това, служителите често имат усещането, че са изоставени и са сами в грижата за децата, която по своя характер е обществена.

- **Мнозинството от служителите в РГ** подкрепят участието на семействата в грижите за децата им и вземането на решения за тях. Това, обаче, е трудно да бъде приложено в практиката, поради редица причини: значителна част от екипите в резидентните услуги нямат информация за семействата на децата или тя е силно ограничена. Не всички взаимодействат регулярно със семействата, значителна част от служителите не общуват с тях или много рядко.

Често, основната пречка пред ефективното взаимодействие със семействата е липсата на интерес от страна на семейството, вкл. лошо отношение към персонала (заплахи, груба намеса в работата с децата, настройване на децата против персонала), както и културни или езикови различия, липса на време и съпротиви от страна на работещите и др.

3. Нужда от допълнителна подкрепа и насоки:

служителите работят под високо ниво на стрес, не се чувстват достатъчно подкрепени, въпреки провежданите обучения и форми на професионална подкрепа. Служителите имат нужда от допълнителни писмени насоки за работа, които биха допринесли за намаляване на стреса в ежедневието.

4. Установена е необходимост от събиране и анализиране на базата данни за децата, които се извеждат от биологичните си семейства, по отношение на:

причини за извеждането, възраст при извеждането, време на престой в семейство на близки и роднини, приемно семейство или резидентна грижа. Наличието на такава база данни е необходима за по-доброто управление на процеса и планиране на форми на подкрепа на семействата, които биха имали превантивна роля за извеждането.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ

1. По отношение настаняването на деца в резидентна грижа и качеството на грижа:

- Максимално намаляване на спешните извеждания и настанявания на деца в грижа и спазване поредността на мерките за закрила, като основна философия на българската система за закрила на детето.
- При настаняване да не се смесват различни целеви групи, както в резидентната грижа за деца без увреждания, така и в тази за деца с увреждания с оглед намаляване на проявите на неприемливо поведение у децата, както и възникването на сериозни инциденти поради агресия и автоагресия у децата.
- Да се извърши анализ на причините за настаняване на нови потребители от биологични и приемни семейства, с цел разработване на мерки и политики за превенция на разделянето на децата от семействата.
- Да се развие седмичната и заместваща грижа за деца/младежи с увреждания, което ще позволи на семействата да получат необходимата почивка и подкрепа, и да се справят по-добре с предизвикателствата при отглеждането.
- Да се регламентира взаимодействието със здравните институции чрез методика или заповед на министъра на здравеопазването, подобно на вече съществуващите ангажменти на МБАЛ към децата в ЦНСТДМУ, които имат потребност от постоянна медицинска грижа.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ

2. Предложения, касаещи служителите в услугите от резидентен тип:

2.1. Да се разработят писмени насоки за:

- Прилагането на стандартите за качество на резидентната грижа в практиката
- Взаимодействие с родители на настанените деца – насилници, агресивни, с интелектуален дефицит и със зависимости
- Спецификата на подкрепата за непридружени деца от различен културен и религиозен произход
- Насочване и деескалация на поведението на децата
- Съдържание на ежедневния отчет в Рапортната книга

2.2. Да се отговори на специфичните нужди по отношение на резидентната грижа за деца с увреждания:

- Работа с деца с интелектуални дефицити и невербални деца
- Оказване на здравни грижи и здравни услуги за децата и младежите с увреждания
- Кинезитерапия и спецификата на грижата за деца с ДЦП
- Регулиране на емоциите и поведението на деца с увреждания
- Управление на финансовите средства на потребителите с увреждания, най-вече на тези под запрещение

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ

2.3. Да се организират и предлагат специализирани и надграждащи обучения на служителите:

НАСОЧЕНИ КЪМ ДЕЦАТА, С КОИТО СЕ РАБОТИ В УСЛУГИТЕ:

- Специфики на различните увреждания
- Особености в развитието на децата в средна и горна училищна възраст
- Стратегии за социална интеграция и приобщаващо образование.
- Права на детето и етични стандарти
- Първа помощ
- Разпознаване, адресиране и придружаване на проявите на психично страдание на децата и младежите
- Справяне с неприемливо поведение и агресия между децата и деца-персонал
- Психосоциална подкрепа и работа с деца, преживели травма
- Управление на кризисни ситуации и конфликти между децата
- Работа с деца с хиперактивност и дефицит на вниманието
- Развитие на емоционална интелигентност

НАСОЧЕНИ КЪМ СЛУЖИТЕЛИТЕ:

- Комуникационни умения и работа в екип – подобряване на вътрешната комуникация и сътрудничество
- Технологии и дигитални инструменти за социална работа
- Работа в мултидисциплинарен екип и ефективна комуникация
- Планиране и управление на проекти – умения за търсене на финансиране, управление на ресурси и развитие на услуги
- Превенция на професионалното прегаряне (бърнаут)
- Поставяне на лица под запрещение
- Прилагане на нормативната уредба, свързана с работата с деца в риск
- Овластяване на кризите и конфликти на работното място
- Преодоляване на стреса на работното място
- Културни и други специфики за работа с бежанци и мигранти и непридружени и разделени от семействата си деца

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ

НАСОЧЕНИ КЪМ РЪКОВОДИТЕЛИТЕ:

- Лидерство и управлението на екипи
- Стратегическо планиране в социалните услуги
- По-добро разбиране и прилагане на нормативната уредба
- Иновативни подходи за повишаване на качеството
- Управление на стреса и превенция на професионалното прегаряне
- Управление на кризи

3. Предложения, касаещи доставчиците на услуги за резидентна грижа:

- Да има повече служители на смяна за осигуряване на индивидуализирана грижа.
- Предоставяне на допълнителна подкрепа и съдействие на служителите, след кризисни ситуации, а не проверки и наказания.
- Ръководителите да предвиждат в графици на служителите време за попълване и поддържане на документацията.
- Да се организират срещи между услуги за обмяна на добри практики за споделяне и обсъждане на реални казуси и взетите при разрешаването им решения.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ

4. Предложения, касаещи отделни аспекти на грижата и взаимодействието с децата:

4.1. Интегриране на правата на децата, тяхното овластяване и отговорностите

Отговорните институции (АКСУ, ДАЗД, община) да разбират по-добре работата на служителите в РГ и необходимостта да има баланс между овластяването на децата и изискването да имат и изпълняват своите отговорности и задължения.

4.2. Работа с родителите

Подобряване на взаимодействията на услугите със семействата на децата и младите хора през стимулиране на регулярен контакт, провеждане на обучения за работещите за ролята и значението на поддържането на връзки и контакти със семейството и преодоляване на предизвикателствата с липса на време и съпротиви.

5. Препоръки от младите хора, напуснали резидентна грижа, за подобряване на подкрепата към тях по отношение на:

5.1. Социални контакти и дейности

- Повече възможности за социални контакти и пътувания.
- Срещи с успели хора и вече напуснали резидентна грижа младежи.
- Ангажиране с различни дейности, спорт и други възможности за себеизява и развитие.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ

5.2. Организация на живота

- Организиране на летни лагери, екскурзии и срещи с други младежи.
- Повече самостоятелност в ежедневието.
- Промяна на менюто според предпочитанията и възрастта на потребителите.
- Повече свобода и удължен вечерен час (до 22 часа).
- Ограничаване на вземането на телефоните вечер.

5.3. Финансова подкрепа за наем, сметки и ежедневни разходи

5.4. Емоционална подкрепа - повечето от младежите

- Разговори и съвети от социални работници и ключови фигури в техния живот, включително срещи и възможности за споделяне на успешни лични истории и подкрепа от млади хора, които са били в грижа.
- Продължаваща емоционална подкрепа, след напускане на резидентна грижа.

5.5. Самостоятелност и отговорност

Нужда от съвети и подкрепа за справяне с нови предизвикателства в самостоятелния живот, като спестяване на пари, задържане на работното място, шофьорски курсове и др.

5.6. Образование и кариера

Нужда от подкрепа за завършване на средното образование и намиране на подходяща работа.

Приложение 1: Програма на Националната конференция посветена на резидентната грижа за деца в България*“От днес към утре: възможности и визия за промяна и реформа в резидентната грижа”*

**Програма за
6 ноември 2025 г.**

12:30 – 13:30

Регистрация с кафе и лека почерпка за Добре дошли

13:30 – 14:00

Официално откриване

Голяма зала на
общината

- **Г-н Даниел Панов**, Кмет на Община Велико Търново и председател на УС на НСОРБ
- **Г-жа Кристина де Бройн**, представител на УНИЦЕФ България (видео адрес)
- **Г-жа Велислава Делчева**, Омбудсман на Република България
- **Г-жа Ивайла Касърова**, Заместник – председател ДАЗД
- **Г-жа Виктория Тахова**, Изпълнителен директор, АКСУ

14:00 – 15:30

Резултати от реформата в системата за обществена грижа на деца след приемането на “Визията за деинституционализация на грижата за деца в Р България” през 2010 г.: напредък, предизвикателства и възможности за тяхното преодоляване

Голяма зала на
общината

- Представяне на резултати от мониторинг и анализи на отговорните институции – ДАЗД, АКСУ, МЗ;
- Характеристики на децата, които се настаняват в резидентна грижа - причини, възраст на децата, среден престой, изход от грижата – АСП;
- Съвременни тенденции и развитие на резидентната грижа в международен аспект, д-р Галина Маркова, Ноу хау център за алтернативни грижи за деца към НБУ;
- Терапевтични функции на резидентната грижа, д-р Весела Банова, сдружение “Дете и пространство”;
- Дискусия.

15:30 – 16:00

Кафе пауза

16:00 – 17:30

Голяма зала на
общината**Ролята на работещите в резидентната грижа - ключов фактор за качеството на грижа, развитието на услугите и подкрепата на децата за самостоятелен живот**

- Представяне на резултатите от допитване сред работещите в резидентна грижа. Къде е България в сравнение с други страни в Европа и света? Д-р Събина Събева, Международна социална служба – България;
- Анализ на служителите в резидентна грижа за деца без и за деца и младежи с увреждания – Центрове за настаняване от семеен тип и Преходно жилище- АКСУ;
- Дискусия за споделяне на добри практики и предизвикателства пред работещите в резидентна грижа и препоръки за по-нататъшна подкрепа и развитие.

17:30

Закриване на ден 1

19:00

Официална вечеря в хотел „Янтра“ за участниците в конференцията

Програма за 7 ноември 2025 г.

9:30 – 11:00

Голяма зала на
общината и
малка зала в
Община Велико
Търново

Децата в центъра – гледната точка на децата и младите хора (работа в две паралелни сесии)

- Участниците ще бъдат разделени в две групи, които да дискутират спецификата на работа и подкрепа за:
 - 1) децата без увреждания (в голяма зала на Общината) и
 - 2) децата и младежите с увреждания (малка зала).
- В сесията за резидентната грижа за деца без увреждания ще се представят резултатите от допитване до мнението на младежи над 16 г., настанени в ЦНСТ и преходни жилища за деца без увреждания, и младежи над 18 г., напуснали резидентна грижа относно тяхната подкрепа и подготовка за самостоятелен живот.
- Дискусиите в двете групи ще бъдат насочени към обсъждане на основните акценти на грижата включително взаимоотношения деца-персонал; участие на децата и младите хора; организация на живота на групата; работата със семействата; хранене, здраве, образование и др.
- Гледната точка на АКСУ по темата ще представят Диана Петрова, зам. изп. директор на АКСУ (за децата без увреждания) и Христина Пантева – директор дирекция „Контрол, мониторинг и лицензиране на социалните услуги“, АКСУ (за децата с увреждания)

11:00 – 11:30

Кафе пауза

11:30 – 13:00

Голяма зала на
общината

Къде сме сега, накъде вървим и къде искаме да стигнем?

- Представяне на резултатите от паралелните сесии от модераторите;
- Обща дискусия по поставените през двата дни въпроси;
- Извеждане на предложения и препоръки за промени.

13:00

Закриване на конференцията

ОБЩИНА
ВЕЛИКО ТЪРНОВО

МЕЖДУНАРОДНА СОЦИАЛНА
СЛУЖБА - БЪЛГАРИЯ

unicef
за Всяко дете